

NIEUWSBRIEF CANTONSPARK

Juli 2008

REDACTIE:

Huub van der Aa
 Angelique Bosch van Drakestein
 Rob Samson

INFORMATIE:

Vrienden van het Cantonspark
 Secretaris: Mevr. G.H.J. de Lange-Meijer,
 Rembrandtlaan 29, 3741 TA Baarn
 Tel: 035 - 541 3356
 E-Mail: secretariaat@cantonspark.nl

HOE WORDT U DONATEUR?

Voor een bijdrage van € 17,50 per jaar bent u donateur van de Stichting Vrienden van het Cantonspark. U steunt ons daarmee om het Cantonspark als waardevolle tuin voor Baarn te behouden.

Stort uw bijdrage op:
 Bankrekening CVB Baarn,
 rekening nummer 98.35.74.944,
 t.n.v. Vrienden van het Cantonspark.

INHOUDSOPGAVE

- 2 Ten geleide
- 2 Nieuwtjes uit het park
- 8 In memoriam Willy Fromme
- 10 Jaarverslag 2007
- 14 Drie soorten wilde Ereprijs in het
Cantonspark
- 18 Bomen over boeken over bomen
- 20 Nieuwtjes uit het park

Voorplaat: *Magnolia sieboldii*.

Links binnenkant omslag: Cultivar van *Mahonia*

Nieuwtjes uit het park

In Januari en februari van dit jaar werden we net als in 2007 weer vergast op enkele hevige stormen. Hoewel de Baarnse bomenvloeg weer handen vol werk had in het dorp kwam het Cantonspark er dit keer vrijwel zonder kleerscheuren vanaf.

Na een redelijk vroeg voorjaar met rijke bloei van alle daarbij horende soorten werden we in de vóórlaatste week van maart ineens opgezadeld met een kortstondige terugkeer van de winter. Met name in het dit jaar wel erg vroege paasweekend beschadigde nachtvorst tot min zes een aantal gevoelige soorten, met name de Magnolia's die al met de eerste bloei begonnen waren.

En op de ochtend van tweede paasdag konden vroege vogels al de nodige winterse plaatjes schieten voor hun kerstkaart van dit jaar! Er lag die ochtend twee à drie centimeter sneeuw, bij temperaturen rond het vriespunt. 's Middags had de zon de sneeuw al grotendeels opgeruimd.

In de week vóór Pasen meldden de kranten dat Henk van de Kerk de nieuwe wethouder wordt, als opvolger van de eind januari opgestapte Anneke Maarleveld. Van de Kerk had in twee eerdere periodes het Cantonspark al in zijn portefeuille en is dus wat ons betreft een oude rot. Het bestuur heeft inmiddels een kennismakingsbezoek aan de wethouder gebracht.

In de maand juni werden er in het Cantonspark op verschillende tijdstippen opnamen gemaakt voor een film over het Geheim van het Eemdal, die in de loop van dit jaar zal worden uitgebracht. Wij hopen er in een latere nieuwsbrief op terug te kunnen komen.

Ten Geleide

Het afgelopen half jaar was het weer één van de belangrijkste hot-items in het Cantonspark. In maart hadden nog een periode met sneeuw, lang nadat de vroege crocussen en narcissen al uitbundig hadden gebloeid. Daarna prikkelden enkele goede weken veel zwellende knoppen tot activiteit tot dat ze in de eerste weken van april de pin behoorlijk op de neus kregen: Nachten lang vroom het 4 tot 6 graden en lokaal misschien nog wel een graadje méér. Voor de Magnolia's in het park waren die nachten desastreus, in die zin, dat de prachtige roomwitte bloemen die hun neus al buiten de knoppen hadden gewaagd stuk voor stuk bevroren en binnen enkele nachten veranderden in bruine of zwarte hoopjes ellende.

Daarna brak er zonder veel overgang een zachte periode aan, culminerend in twee warme weken in de eerst helft van mei. De vroege pinksteren was in Nederland nog nooit zó warm geweest en overal in het dorp, en dus ook in het Cantonspark, beleefde we een kleurrijk voorjaar zonder weerga. Het leek wel of alles tegelijk op maximum sterkte in bloei kwam en toppers als de Zakdoekjesboom, de Sneeuwkllokjes boom, en vele anderen toonden zich van hun beste zijde. Ook de *Cornus*-soorten, *C. nuttallii* en *C. kousa* voorop, zetten hun beste beentje voor. Met name ook de Rhododendrons volgden enkele weken later. Toen deze, in ons park rijk vertegenwoordigde groep

ging bloeien zagen we voor het eerst ook hoe belangrijke beheersmaatregelen van de laatste jaren in het voordeel van het park zijn uitgekapt. De forse snoei rond de colonnade heeft de vitaliteit van de Rhododendrons ter plaatse geen kwaad gedaan en half mei was het én een zee van bloemen, én een open structuur waardoor de colonnade van die zijde veel beter tot zijn recht komt. Tevens is én het gewenste effect van openheid m.b.t. de activiteiten van groepen jongeren op deze favoriete hangplek duidelijk bereikt.

Daarmee komen op het andere hot-item van dit voorjaar: het ongewenste gebruik van delen van het park. Om maar meteen bij de colonnade te blijven. Deze hangplek is nog steeds, voornamelijk bij mooi weer, dagelijks de hangplek van verschillende vaste en toevallige groepen

jonge mensen. Het is in feite een aardig gezicht om daar na schooltijd soms hele schoolklassen te zien napraten. Het bijbehorende geluid moet kunnen in een openbaar park en laten we vaststellen dat zo iets op bepaalde momenten aan een park zelf een zekere meerwaarde geeft. Dat de jeugd snoept en rookt en later soms blowt hoort bij de tijdsgeest en als de daaruit voortvloeiende vervuiling met afval een beetje binnen bepaalde grenzen blijft is er nauwelijks bezwaar tegen te maken. Maar helaas blijft het niet binnen de perken en neemt het aantal incidenten toe.

Als je af en toe met deze jeugd in gesprek raakt leer je véél over hun mentaliteit en over hoe individuele knapen functioneren in een groep. Die groepsdwang is namelijk heel groot en je

leert ook dat de wat zwakkere individuen het eerst uit de band springen. Ze hebben als eersten een gigantische grote mond, want ze hebben iets nodig om zich in de groep te handhaven. Het is soms zielig om dat mee te maken en te zien hoe de anderen, hen in feite de vuile klus laten opknappen om de man of vrouw die hen aanspreekt op hun gedrag te imponeren.

Kom je wèl in goed gesprek dan krijg je gelegenheid om iets van het park te vertellen, want het blijkt al snel dat ze daar helemaal niets van weten en dat ze daar in meerderheid ook niet in geïnteresseerd zijn. Wat ze wel willen, en dat is in veel opzichten een teken aan de wand, is een plek waar ze ongestoord kunnen verblijven en de dingen doen die voor pubers grensverleggend zijn en belangrijke stappen in de richting van wat

we gemakshalve maar de volwassenheid zullen noemen.

Echt fout gaat het overigens pas als er iets broedt in de groep, een oude ruzie of een incident eerder op de dag in de klas, dat ze "in de eigen omgeving van de hangplek" nog eens even in eigen kring willen evalueren. Het moge duidelijk zijn dat ze dit soort palavers zelf niet met deze elitaire terminologie zullen aanduiden.

Helaas gaat het regelmatig behoorlijk over de schreef, met name als er kratten bier worden aangesleept, of iedereen zijn eigen fles wijn of ander meestal goedkoop vocht meebrengt. Als de eerste lege fles sneuvelt gaan de anderen bijna dwangmatig meedoen en waarschijnlijk zal vanuit de groep nooit een rem op de uit de handlopende acties worden gezet.

Hoogstens haken sommigen voortijdig af en sluipen het park uit, niet uit principe, maar uit angst.

Je kunt dat proces enigszins in de hand werken door met de komst van politie te dreigen. Maar dat is onverstandig, tenzij misschien als je zeker weet dat de sterke arm onderweg naar het park is. Met de drank en softdrugs kan het naarmate de middag en avond vordert behoorlijk uit de hand gaan lopen. En met name, als groepjes ook na sluitingstijd binnen de hekken blijven rotzooien is het hek vaak helemaal van de dam.

Wij hebben ons geërgerd aan de berichtgeving rond koninginnedag, die ons wijs probeerde te maken dat "het feest" rustig was verlopen ! Niet dus en heel nadrukkelijk niet dus ! Op veel plekken in het dorp was het openbare

drankmisbruik met bijbehorende misdragingen velen een grote ergernis. In het Cantonspark werd het een puinhoop. Rond de colonnade was het de volgende dag een grote troep, met kapotgeslagen flessen, weggegooide verpakkingen van drank en etenswaren en er waren rond die dagen flinke vernielingen. Een aantal jonge boompjes waren met grof geweld afgebroken en her en der neergesmeten, onze bloembakken waren omgekeerd op het grint vóór het Tennishuisje en overall waren sporen van misdragingen.

Een klein aantal vrijwilligers heeft uren werk gehad om de rommel op te ruimen en een aantal zaken weer letterlijk recht te zetten. Het was wel teleurstellend om te vernemen dat verschillende buurtbewoners op verschillende tijdstippen die middag en nacht veel misbaar in het park hadden gehoord,

maar desgevraagd toegaven dat ze de politie niet hadden ingelicht. En dat geeft de politie dan weer het telkens herhaalde smoesje in de mond, dat ze pas optreden als ze daadwerkelijk geïnformeerd worden door burgers over ongewenste zaken in het Cantonspark.

Deze ervaringen hebben ons weer eens aan het denken gezet. Hoelang kan gemeente en onze stichting nog verantwoording blijven dragen voor het beheer op niveau van deze bijzondere tuin met zijn meerwaarde boven al het andere openbare groen in Baarn ? Zowel binnen als buiten onze stichting gaan stemmen op om dan maar te streven naar een andere beheersvorm, waarbij gesleuteld zal moeten worden aan de onbeperkte openstelling overdag, en het gebrek aan bewaking 's nachts. Als de situatie blijft zoals die nu is, zal de waarde van het park als unieke , wereldberoemde tuin vol bijzonderheden verder achteruit gaan. Als de monumenten in het park een prooi

zullen blijven van kleine crimineeltjes met spuitbussen en ander gereedschap om bomen, prullenbakken, banken en gebouwen mee te beschadigen, zal het park langzamerhand vervallen tot een stuk openbaar groen dat zijn meerwaarde aan het verliezen is. De dag waarop aan de onbeperkte openbaarheid van het Cantonspark iets zal moeten worden gedaan, willen we deze parel van Baarn voor de toekomst behouden, is dan niet ver meer. Het is onze stichting een gruwel om daar aan te denken en om na meer dan 15 jaar vechten tegen de bierkaai te moet concluderen dat ons hoofddoel, namelijk de meerwaarde van het Cantonspark te verzoenen met het openbare karakter, onhaalbaar blijkt te zijn. Wie schaft raad in deze weinig rooskleurige situatie ?

Het bestuur

In Memoriam Willy Fromme 1915 - 2008

Op 7 mei van dit jaar overleed Willy Andries Henri Fromme, een man die in zijn werkzame leven nauw verbonden is geweest aan het Cantonspark. Twee jaar geleden zijn wij, de huidige en toenmalige voorzitter van de Vrienden van het Cantonspark, bij hem op bezoek geweest in zijn gastvrije woning aan de Oosterstraat, in verband met enkele publicaties over het park. Hij was toen al de oudste nog levende medewerker, die ons heel veel kon vertellen over de glorie tijd van het Cantonspark in de periode waarin het nog helemaal de hortus van de R.U. Utrecht was. Hij vertelde ons dat hij in Deventer werkzaam was bij een tuinbedrijf, toen hij in de naoorlogse jaren eens een bezoek aan Baarn en het Cantonspark had gebracht en tegen zijn vrouw en vrienden had gezegd: "Daar zou ik wel willen werken".

Niet lang daarna legde één van zijn collega's een advertentie bij hem op tafel, waarin gevraagd werd naar een medewerker van het park. En hoewel hij wist dat hij er financieel op achteruit zou gaan, waagde hij er een sollicitatiebrief aan. Hij werd uit 120 kandidaten gekozen, om onder de toen pas kort daarvoor benoemde hortulanus Muysers te gaan werken. Fromme werd al spoedig diens rechterhand in vele beheerszaken.

Verder bleek dat hij ook goed van de tongriem gesneden was en hij begon les

Willy Fromme (1915 - 2008).

te geven aan jongeren in opleiding voor het tuindersvak. Het bleek dat Muysers hem goed getaxeerd had en hem in de gelegenheid stelde om daarna nog vele jaren met toenemend succes les te geven aan aankomende tuinvaklieden. Daarnaast verzorgde hij tot aan zijn pensioen, in 1980, ontelbare rondleidingen in tuin en kassen.

Naast zijn beroepsmatige betrokkenheid bij de plantenwereld ontwikkelde hij als hobby een bijzondere vaardigheid in het afbeelden van planten. Hij had daarbij een heel eigen techniek waarbij hij alles tekende en inkleurde met kleurpotloden, om de kleurvakken daarna met penseel te bewerken. Er ontstond zo een grote verzameling plantenafbeeldingen, vaak op het formaat van een flinke kerstkaart. Geen wonder dat veel van zijn plantenafbeeldingen ook als zodanig over de hele wereld verspreid zijn geraakt.

Fromme vond zijn onderwerpen natuurlijk op zijn werk, dus in het Cantonspark, maar ook op zijn vele reizen. Hij vertelde ons dat hij met zijn familie

gedurende een lange periode jaarlijks naar Zwitserland reisde, maar dat hij later ook op bezoek ging bij zijn kinderen in het verre buitenland, zoals, Noord Amerika, de Phillipijnen en Turkije. Hij verzamelde op die reizen ook materiaal voor het Cantonspark of voor bepaalde onderzoekers van de universiteit, maar ook voor zijn hobby. Veel van zijn plantenafbeeldingen stammen uit die verre exotische floragebieden.

Tot voor kort konden wij Fromme in zijn invalidenwagen tegenkomen in het dorp en altijd was het Cantonspark onderwerp van gesprek. Niet zelden sprak hij zich dan uit in heel kritische zin en meestal konden wij niet anders dan hem gelijk geven als hij opmerkingen maakte over de staat waarin hij het park weer eens had aangetroffen. Hij was een

belangrijke bron van kennis over hoe het park er vroeger uitzag en zag met lede ogen aan hoe de huidige openstelling en beheermogelijkheden ongunstig uitpakten voor optimaal beheer. Zijn commentaren waren overigens ook opbouwend en wij zullen ons hem dan ook vooral herinneren als een vriendelijke man, die van zijn grote gaven iedereen kon laten meeprofitieren.

Wij wensen zijn vrouw en familie sterkte bij het dragen van dit grote verlies maar weten dat hij nog tot in lengte van dagen bij hen en bij ons zal zijn, al was het alleen maar in de vorm van de grote verzameling fraaie afbeeldingen van planten uit de hele wereld, en in het bijzonder uit zijn geliefde Cantonspark.

De Vrienden van het Cantonspark

Jaarverslag

Het bestuur van de Stichting Vrienden van het Cantonspark bestond in 2007 uit de volgende personen: voorzitter: Angelique Bosch van Drakestein; vice-voorzitter: Huub van der Aa; secretaris: Greet de Lange; penningmeester: Wilco van Dijen; PR functionaris: Rob Samson; algemeen bestuurslid: Jet Koot. Dit bestuur vergaderde in 2007 vijfmaal: op 27 februari, 8 mei,, 11 juli, 28 augustus en op 1 november.

Sinds 2005 is naast het bestuur een beheercommissie actief. Deze houdt zich bezig met het adviseren en plannen van de werkzaamheden in het park, samen met afgevaardigden van de Gemeente Baarn en Eemfors. De beheercommissie wordt gevormd door: voorzitter: Dr. Huub van der Aa, bioloog en gespecialiseerd in taxonomie en boomdiagnostiek en de volgende leden: Jkvr. Angelique Bosch van Drakestein, tuinconservator en bekend met het onderhoud van landgoederen. Beline Geertsema, tuinarchitect en voorzitter van de Nederlandse Tuinenstichting, Ruud de Meij, bestuurslid van Groei en Bloei, Drs. Hans Persoon, medewerker van de Botanische Tuinen Utrecht, Ing. Geertje Bakker, afgestudeerd in Wageningen op tuinbouw en plantenteelt met veel belangstelling voor bomen, Just Bleekemolen, specialisme: boomverzorging en beëdigd taxateur van bomen.

Deze commissie steekt geheel belangeloos enorm veel tijd in het park en verzet veel werk. Zij is iedere maand tweemaal in het park te vinden. Eerst alleen om voorbereidend, inventariserend werk te doen. De tweede maal samen met Gemeenteambtenaren en mensen van Eemfors om te overleggen welke werkzaamheden op korte en langere

termijn uitgevoerd kunnen worden. De samenwerking verloopt plezierig en constructief, mede door het groeiende vertrouwen van de Gemeente in de bekwaamheid van de commissie.

De restauratie van de colonnade en de muur rond de rozentuin, reeds begonnen in 2006, kon worden afgerond. De helling van de colonnade is in haar oorspronkelijke staat teruggebracht en beplant met een bonte vorm van de Maagdenpalm. De storm op 18 januari heeft veel schade toegebracht aan het park. Zo sneuvelde de Goossenboom, daterend uit 1935 en geplant door deze tuinbaas, die in opdracht van August Janssen het Cantonspark heeft aangelegd. De val van de balsempopulier aan de Abel Tasmanlaan zorgde voor veel schade aan het hek. Inmiddels is dat hersteld en in het lege vak zijn 'zeer welriekende' exemplaren van de Rhododendron 'Irene Koster' aangeplant.

Op de plek van de in 2006 verbrande conifeer is een fraaie, in de herfst rood en geel verkleurende Esdoorn cultivar neergezet, de *Acer rubrum* 'Scanlon'. De Doodsbeenderenboom bij de Wintertuin is gekapt, een nieuw exemplaar is geplant bij het hek aan de Tasmanlaan. De verdwenen bomen, de nieuw aangeplante, en de vele door vandalisme

---

Kalmia latifolia,
Heidestruikfamilie (Ericaceae)

---

verdwenen naambordjes, maken het plaatsen van nieuwe naambordjes dringend nodig. Hopelijk zal dat in 2008 gerealiseerd kunnen worden.

De maandelijkse publieksrondleidingen hebben plaatsgevonden op 19 april, 15 mei, 14 juni, 10 juli, 16 augustus en 22 september. De aanvangstijden worden 's avonds altijd aangepast aan de tijd van het jaar. De rondleiding op zaterdag 22 september is 's middags gehouden, bij wijze van proef. Het tijdstip is gewaardeerd. Hoewel de website van Vorstelijk Baarn uitnodigde om het Cantonspark te bezoeken heeft dat geen grote aanwas voor de rondleidingen opgeleverd, noch voor de publieks- noch voor de groepsrondleidingen. Coördinator van alle rondleidingen was mevrouw Steef van der Aa. Samen met Cathrien Looise zorgde zij ook voor de verkoop van gidsjes en kalenders in het tennishuisje tijdens de rondleidingen. Bij toerbeurt zijn die verzorgd door Huub van der Aa, Geertje Bakker, Corrie Kamphorst, Greet de Lange, Tera Naafs, Betty Rootselaar en Ariane Schippers.

Een afvaardiging van het bestuur heeft afscheid genomen van burgemeester Harry Smith en op 31 mei kennisgemaakt met de nieuwe burgervader Jan de Groot. Met de laatste heeft op 25 juli een gesprek plaats gevonden waarbij vooral het vandaliseprobleem besproken is. Het gemis van een parkwachter is nog steeds voelbaar en aangekaart in dit gesprek. De ruiten van het tennishuisje moeten het nogal eens ontgelden, bomen worden beklad en begin juli is de drinkende reiger

van beeldhouwer Jan Broerze, zodanig kapot geslagen dat het zeer de vraag is of restauratie nog mogelijk is. Ook de sokkel is later vernield.

De nieuwe PR man de bioloog en mycoloog Prof. Dr. Rob Samson, heeft in korte tijd al veel bereikt, een nieuwe folder, en nieuwe posters voor de rondleidingen. Hij heeft ervoor gezorgd dat een lang gekoesterde wens van het bestuur, een eigen website, in het najaar in vervulling is gegaan. Op deze site www.cantonspark.nl is actuele informatie te vinden, zoals de "boom van de maand", de data van de rondleidingen, etc.

Op 8 september is weer deelgenomen aan het Cultureel festival. De kraam was behangen met fraaie grote posters van het Cantonspark en ook dit jaar ontbraken de boeketten samengesteld uit allerlei materiaal uit het park niet. Kleurplaten voor kinderen zijn uitgedeeld, de prijswinnaars zijn met hun winnende kleurplaat op de website vermeld. Enkele nieuwe donateurs konden worden ingeschreven.

Op 5 oktober heeft een aantal bestuursleden het Arboretum Trompenburg in Rotterdam bezocht. De hernieuwde ontmoeting met de heer Hoey Smith, twee jaar geleden gast in het Cantonspark (toen verrast door de kwaliteit van het park en verbaasd over het feit dat een park met zo'n cultuurhistorische waarde 'openbaar groen' is), was zeer plezierig.

Op 13 november vond in de kleine zaal

van de Speeldoos de donateursavond plaats, in samenwerking met Groei en Bloei. Mevr. Dr. Lucia Albers hield een interessante lezing over bijzondere boomvormen. Op 30 november heeft Eemland TV opnamen gemaakt van een bezoek aan het Cantonspark van burgemeester Jan de Groot en wethouder Wim Lieberwerth in gezelschap van enkele bestuursleden.

De Nieuwsbrief is in 2007 driemaal verschenen, in februari (verlaat decembernummer 2006), in juli en in december. De nieuwe vormgeving en het handzame formaat zijn goed ontvangen.

Het park heeft in 2007 een nog opener karakter gekregen. Het streven het park zoveel mogelijk in de oorspronkelijke staat te herstellen en bijzondere struiken

en bomen aan te planten zal ook in 2008 worden voortgezet. De noodzakelijke restauratie van de Wintertuin heeft ook voor het park consequenties. Het bestuur van de Vrienden van het Cantonspark, bij monde van haar voorzitter, Angelique Bosch van Drakestein is hierbij, mede door haar contacten met Monumentenzorg, zeer betrokken.

Uit bovenstaand verslag mag de grote betrokkenheid blijken van velen die het Cantonspark een warm hart toedragen. Samen met de donateurs, die onmisbaar zijn, willen zij zich blijven inzetten voor het behoud en verbetering van dit stukje onvervangbaar cultuurhistorisch groen in Baarn.

april 2007, Greet de Lange

FISCALE GOEDKEURING (ANBI)

Per 1 januari 2008 zijn er nieuwe fiscale bepalingen in werking getreden. Giften en donaties aan instellingen voor algemeen nut zijn alleen fiscaal (onder bepaalde voorwaarden) aftrekbaar als de instelling waaraan die zijn gedaan door de Belastingdienst erkend is.

Stichting Vrienden van het Cantonspark heeft bij beschikking d.d. 28 september 2007, Fiscaal nummer 8040.01.947, voor onbepaalde tijd deze erkenning als Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI) gekregen.

FISCALE MOGELIJKHEDEN OM STICHTING VRIENDEN VAN HET CANTONSPARK TE STEUNEN

Uw donatie kan onder bepaalde voorwaarden (boven een drempelbedrag van totale bedrag van giften aan ANBI instellingen) als aftrekpost bij uw aangifte inkomstenbelasting worden opgevoerd. Wie een schenking voor tenminste 5 jaar (of langer) bij notariële akte doet in de vorm van een lijfrente, mag dat bedrag zonder grens opvoeren. Een andere mogelijkheid is de stichting te bedenken door legateren via een testament. Iedere notaris kan u daarover informatie verschaffen.

Drie soorten wilde Ereprijs in het Cantonspark

Het geslacht Ereprijs (*Veronica*) behoort tot de Helmkruidfamilie (*Scrophulariaceae*), samen met geslachten als Toorts (*Verbascum*), Vingerhoedskruid (*Digitalis*), Ogentroost (*Euphrasia*) en natuurlijk Helmkruid (*Scrophularia*) en geldt voor veel liefhebbers van wilde planten als een moeilijk geslacht. Op de eerste plaats is het aantal soorten dat bij ons in het wild kan voorkomen vrij groot. Om de verschillen tussen de soorten te leren kennen is het nodig om een goede loupe te gebruiken en om rijpe planten met zowel bloemen als vruchten te onderzoeken. Bij het gebruik van de flora's moet gelet worden op kleine verschillen in de vorm van de bladeren, de beworteling, de beharing en de bloemen, die soms heel klein en snel afvallend zijn. Je moet een beetje fanatiek zijn om aan de determinatie van al die kleine soortjes te beginnen. Aan de andere kant zijn er soorten die sterk gebonden zijn aan bepaalde vegetaties, open of schaduwrijk, dichtbij of zelfs in het water, waardoor de herkenning dan weer wat vergemakkelijkt wordt.

Natuurlijk is het Cantonspark niet op de eerste plaats bedoeld voor wilde planten, maar als ze er toch zijn en zich er thuis voelen is het best wel een groep van planten waar je het een en ander aan kunt beleven. En wie zou de madeliefjes en boterbloemen in onze gazons willen missen? En zelfs de opdringerige

paardebloemen kunnen de liefhebbers verrassen door hun bijzondere felle kleur en vorm en door het grote aantal vooral vroege insecten die ze trekken.

Aanleiding voor dit artikeltje is de opvallende aanwezigheid in de gazons van het Cantonspark van een interessante soort, de Draadereprijs, *Veronica filiformis*. Het is een soort die van origine hier niet thuis hoort, maar in het midden van de jaren dertig van de vorige eeuw aan een soort zegetocht is begonnen. Het natuurlijke areaal ligt in de Kaukasus en daar is het een rotsplantje dat óók in grazige vegetaties kan optreden. Hier is het een echte gazonplant, die in april en mei, soms ook later in het jaar, sterk de aandacht trekt door zijn hemelsblauwe bloemen van ca 1 cm diameter, vaak samen voorkomend met gewone madeliefjes. Een fraaie combinatie, die alleen kniesoren die de voorkeur geven aan strakke eenvormige, gifgroene gazons er toe gebracht heeft om dan maar te spreken van "gazonpest"!

Het plantje dankt zijn naam aan de draadvormige stengels die op de grond blijven liggen en gemakkelijk bij de knopen wortelen. Deze stengeltjes breken gemakkelijk in stukjes, die elders weer snel kunnen wortelen en tot nieuwe plantjes kunnen uitgroeien. Vooral intensief maaien bevordert dit proces en de liefhebbers van het strakke groene gazon

Draadereprijs (*Veronica filiformis*).

zijn er zonder het zelf te weten daarom debet aan dat de Draadereprijs zich zo snel over hun gazon kan verspreiden. Daar komt nog bij dat het plantje zich niet kan handhaven in grasvelden waarin grassen en/of andere planten wat hoger opschieten, een kenmerk dat er mede toe bijdraagt dat vooral kort maaien of begrazing gunstig is voor het voortbestaan van lokale populaties.

De hier beschreven voortplantingsstrategie van de Draadereprijs is overigens vanuit de plant gezien noodzakelijk want de soort vormt hier nooit rijpe vruchten en zaden. Dat heeft niets met het klimaat te maken, maar is bijna zeker een gevolg van het feit dat de hele west-europese

populatie afstamt van maar één of enkele "stamplanten" en dus eigenlijk één grote kloon is, waardoor geen effectieve kruisbestuiving kan plaatsvinden. Op zich natuurlijk een opmerkelijk fenomeen !

Het staat niet vast waarom deze vreemdeling pas in de dertiger jaren van de vorige eeuw aan zijn spontane opmars in westelijke richting is begonnen. Wel is het plantje ook in de handel gekomen als tuinplant, en dan met name als rotsplant en ergens zal dat wel op zeker moment geleid hebben tot een ontsnapping uit een tuin, van een vorm die bij uitstek voor snelle voortplanting geschikt was.

Gewone ereprijs (*Veronica chamaedrys*)

Intussen zijn er nog enkele andere wilde Veronica-soorten aanwezig in het Cantonspark. Dit jaar vielen in het voorjaar met name twee soorten op door hun plotselinge verschijnen en bloei op enkele plaatsen in het park. Op de eerste plaats was daar de Gewone ereprijs (*Veronica chamaedrys*). Dat is ook een laagblijvende soort maar met opstijgende bloeistengels waaraan in de bladoksels trossen met blauwe bloemen ontstaan, die in dit geval wel rijpe zaden kunnen vormen in afgeplatte hartvormige vruchtjes. Het is een niet zeldzame inheemse plant die kennelijk via zaden ook af en toe de kop kan opsteken in het Cantonspark. Dit jaar stond er in mei een aantal fraai bloeiende

planten onder de grote Vleugelnoot tegenover het Tennishuisje.

Ongeveer terzelfder tijd, medio mei, vonden we in de bocht van het pad dat vanaf de rechteringang bij de Wintertuin richting tennishuisje loopt nog een derde wilde soort de Tijmereprijs, *Veronica serpyllifolia*. Het is één van die vele onopvallende kleinbloemige soorten waarbij je een loupe nodig hebt om bijvoorbeeld de details van de kleine, fletsblauwe tot bijna witte bloempjes goed te kunnen bekijken. Ze staan op korte steeltjes in eindstandige trosjes aan boogvormig opstijgende stengeltjes. De hoofdstengels kruipen weer dicht tegen de grond en hebben glanzend groene ovale blaadjes die een beetje op

die van de Tijn lijken. In tegenstelling tot de vorige twee soorten blijven deze kruipende en op de knopen wortelende plantjes tot ver in het najaar nieuwe bloestengeltjes maken. Het is een inheemse plant die voorkeur heeft voor enigszins verdichte plekken in slecht bemeste weilanden, vaak in verzuurde omstandigheden en neemt gemakkelijk bezit van om welke reden dan ook onbegroeid geraakte plekken in een breed scala aan natuurlijke vegetaties. Het is overigens een nauwelijks opvallende plant, door zijn bescheidenheid en de onaanzienlijkheid van zijn bloempjes, maar is met enige steun van het vergrootglas toch gemakkelijk te herkennen als vertegenwoordiger van het grote geslacht *Ereprijs*.

Tijmereprijs (*Veronica serpyllifolia*)

Vrouwenmantel –
Alchemilla vulgaris

Bomen. De nieuwe Tirion natuurgids

Dit oorspronkelijk in 2007 in het Duits uitgegeven boek (Welcher Baum ist das?) verscheen dit jaar bij Tirion, in de Nederlandse vertaling van Titia van Schaik. Het boekje is als veldgids bedoeld, voorzien van een stevige plastic kaft en op zakformaat, 19 bij 11 cm en dus beslist handig om mee te nemen in het veld. De gebruikelijke inleidende pagina's met algemene kenmerken en zeer korte tekstjes over gebruik, bomen als leveranciers van geneesmiddelen, symboliek etc. zijn m.i. te knoopt om zinvol te zijn. Misschien vindt de absolute beginner er wat aanknopingspunten voor beter begrip van vaktermen die bij de beschrijvingen gebruikt worden.

Het grootste deel van het boekje bestaat uit beschrijvingen van vele tientallen soorten, gerangschikt volgens groepen: Naaldbomen, Loofbomen, Struiken en Houtige klimplanten. Daar binnen kan ik geen systeem ontdekken bij de volgorde. Bij de determinatie moet dus gebladerd worden en kenmerken worden vergeleken. Boven iedere beschrijving staat overigens in grote letter de Nederlandse naam en in petit de wetenschappelijke naam.

Bomen

De nieuwe Tirion natuurgids

Margot & Roland Spohn,
ISBN: 978-90-5210-714-1
Uitg. Tirion (2008)
Prijs € 17,95
Softcover, 253 blz.

Oorspronkelijke titel:
Welcher Baum ist das?
Uitg. Franckh-Kosmos Verl.
Ned. vert.: Titia van Schaik

Bij de naamgeving valt op dat de bewerkers zich niet gestoord hebben aan de naamgeving zoals die in de laatste druk van de Nederlandse Dendrologie is toegepast en die eigenlijk richtinggevend had moeten zijn. De Beukfamilie heet in dit nieuwe boekje Beukenfamilie en de Gewone beuk heet er gewoon Beuk. *Malus domestica*, volgens de Ned. Dendrologie gewoon Appel, heet in dit boekje Consumptieappel en zo zijn er meer afwijkingen te vinden. Dat is hinderlijk en verwarrend, maar de doorsnee gebruiker zal het misschien worst zijn.

De keuze van de soorten is ook arbitrair want veel van de behandelde bomen zijn exoten die helemaal niet in Europa te vinden zijn, tenzij in kassen van botanische tuinen. Dit laatste is wel één van de punten waarin het boekje verschilt van een aantal vrijwel identieke boeken over bomen die momenteel op de markt zijn. Zo is de pagina-indeling met grote en kleine foto's en teksten die in kleine en grotere blokken over de pagina verdeeld zijn ongeveer hetzelfde als bij de vorig jaar op deze plaats beschreven Capitoel Veldgids en geldt hetzelfde bezwaar als toen aangegeven voor de uiterst kleine letters bij de kleinste tekstblokken. Ook de bij een aantal bomen opgenomen rubriek "Wist u dat" is vergelijkbaar met de rubriekjes onder de kop "Noot" in de Capitoel gids.

Mijn conclusie is dat dit nieuwe boekje alleszins de moeite waard is voor wie nog geen vergelijkbaar glossy zakboekje over bomen heeft, maar weinig nieuws biedt voor wie al een dergelijk boekje in de kast heeft staan. Veel aangeplante exoten als Mammoetboom, Ginkgo, en vele anderen krijgen terecht aandacht. Voor anderen, zoals de Australische pijnboom, de Kamferboom, de Kaki, de Lotusboom, de Peperboom en nog een handvol soorten uit Verweggistan moeten we toch echt naar

tropische oorden of naar enkele botanische tuinen in mediterrane landen. In zekere zin zijn het welkome extra's maar door de willekeurige keuze schiet het boekje natuurlijk te kort als handleiding bij de grote bomendiversiteit in die verre oorden. Voor wie op reis gaat zijn er veel betere boekjes op de markt.

Bomen van Europa

Er verschijnen talloze tuinboeken; de een vol met mooie foto's, maar waar je nauwelijks iets aan hebt, de ander vol nuttige maar droge informatie en technische vakkennis voor de (gevorderde) tuinier. De meeste hiervan blader je door, zet ze in de boekenkast en vergeet ze.

Maar af en toe verschijnt er een parel onder de tuinboeken. 'De ontdekking van de tuin' van Leontien Trijber is zo'n boek. De formule van dit boek is even simpel als briljant: Trijber interviewde negentien tuinspecialisten (waaronder Piet Oudolf, Ton ter Linden en Romke van der Kaa), met bij elkaar 625 jaar tuinier-ervaring. Ze noteerde alles wat deze eigenzinnige topkwekers, tuinkunstenaars en tuinarchitecten haar vertelden over hun werk, hun liefde voor planten, hun drijfveren en hun ambities. En hoewel al die kwekers het uitsluitend over tuinieren hebben en wat daarbij komt kijken, is ieder verhaal verschillend. De een is gek van rozen, een ander heeft zijn hart verloren aan mediterrane planten en weer anderen zijn gespecialiseerd in eetbare planten, bloembollen of potplanten.

Wat ze allemaal gemeen hebben is hun vakkennis, hun passie en bevoegenheid. Ze geven geheime prijs, niet te missen adviezen, tuin(levens)lessen, sommige zelfs een kijkje in hun eigen adressenboek en ze nemen ons mee naar onontdekte en vergeten gebieden. Het gaat over creativiteit, het ontwikkelen van smaak en tuingevoel en alles wat tuinieren zo leuk en haalbaar maakt. Het boek is fraai opgemaakt en rijkelijk voorzien van foto's. Dit alles zorgt voor een aanstekelijkheid, die niet alleen de liefhebber, maar zelfs de zeer luie tuinier zal inspireren.

Mocht u vervolgens dit alles met eigen ogen willen aanschouwen: bijna allemaal hebben ze een bijzonder te bezoeken kwekerij of tuin en in samenwerking met Groei & Bloei zijn er zo'n 250 adressen van opengestelde tuinen in Nederland en België opgenomen.

'De ontdekking van de tuin' is een delicatessenwinkel voor plantenliefhebbers, met veel kleine porties die je gedoseerd tot je kunt nemen. Nog één zo'n smakelijk hapje tot slot: Als je niet wilt dat slakken je hosta's opeten, kies dan hosta's met dik blad. Ben je in het tuincentrum en weet je niet of zo'n blad dik of dun is, wacht dan even tot niemand je ziet. Verfrommel een blad tot een prop. Als het blad meteen terugspringt in de oorspronkelijke vorm zit je goed. Zo niet, dan kun je je beter stilletjes uit de voeten maken.

Bomen van Europa
 Leontien Trijber
 ISBN: 978-90-5897-721-2
 Terra-Lannoo (2005)
 Prijs € 24,95
 Hardcover, 242 blz.
 Afm. 250 x 30 x 205 cm

Nieuwtjes uit het park

Zowel de restauratie van de Wintertuin als die van de oude muur rond de voormalige moestuin laten nu regelmatig hun sporen na in het park. Rond de Wintertuin is de begroeiing grotendeels verwijderd en zal ná de restauratie anders van karakter worden. De begroeiing rond de oude muur wordt in de loop van deze zomer aangepast.

Overigens zijn de fraaie Blauwe regen en de oude Judasboom tegen de achtergevel van de Wintertuin gespaard gebleven. Dat gold aanvankelijk in mindere mate voor de Vijg en de Campsis aan de binnenzijde van de oude muur. Die leken het loodje te hebben gelegd doordat ze volledig waren afgezaagd, door miscommunicatie tussen groen- en monumentbeheerders. Gelukkig konden we vanaf half mei constateren dat beiden vanuit de ondergrondse resten aan het herrijzen waren.

De Kinderboerderij, medebewoner van het Cantonspark kreeg in maart weer enig uitzicht op voortbestaan, toen de gemeenteraad instemde met een financieel plan voor de nabije toekomst. In dit plan spelen ook de bewoners van Amerpoort een rol, met name bij de verzorging van de dieren. En als de Amerpoorters klaar zijn met hun klussen bij de beesten kunnen zij in het park meehelpen, met name bij het regelmatig opruimen van zwerfvuil. Ons bestuur heeft daar overigens van harte mee ingestemd.

Na het weekend van Koninginnedag meldden de locale kranten dat het feest rustig en zonder incidenten was verlopen. Afgezien van de meer dan stuitende drinkgelagen in en rond de Pekingtuin zal dat ook wel zo geweest zijn. Maar in het Cantonspark waren vier van onze beheercommissieleden twee uur bezig om de rommel en beschadigingen enigszins op te ruimen.

Twee kostbare bomen sneuvelen rond Koninginnedag door vandalen, te weten een jonge magnolia op het gazon tegenover het Tennishuisje en de mannelijke *Broussonetia papyrifera* op het achterste gazon, die beiden in stukken werden teruggevonden. De vrouwelijke *Broussonetia*, die daar vlak bij staat bloeide vervolgens, misschien wel uit protest extra fraai!

Met name rond het Tennishuisje en in het ravijn, onder de colonnade was het weer een bende. Een tapijt van glasscherven en onze twee bloembakken omgekeerd op het gazon. Samen met de Kinderboerderij hebben we hierover maar weer eens het gemeentebestuur aangeklampt maar het blijft een manco dat te weinig omwonenden, die ons later melden dat ze iets gezien hebben of in de nachtelijke uren gestoord zijn door lawaai uit het park, nog steeds verzuimen om naar de politie te bellen.

Op onze web-site hadden we de Sneeuwkllokjes boom tot boom van de maand april uitgeroepen, maar door de koude in de eerste weken van die maand werd het hoogtepunt van de bloei uitgesteld tot de eerste week van mei, toen we voor die maand allang weer een andere soort hadden uitverkoren. Het moet gezegd worden dat de uitgestelde bloei van vooral de driesterrenboom bij de ingang dit jaar meer dan magistraal uitpakte.

Cornus kausa
